

COLOFON

**Uitgave van de
Vereniging
Heemkundekring
Groesbeek**

Redactie:

Sjef Schmiermann
Bram den Boer
Jan Norp

Archiefonderzoek:

Gerrie G. Driessen

Fotografie:

Jan Norp
*Historisch Fotoarchief
Heemkundekring*

Redactieadres:

Gen. Gavinstraat 48
6562 ML Groesbeek
tel 024 397 2118

Abonnement

aanvragen via
denboer.bram@gmail.com

© Heemkundekring
Groesbeek

Groesbeekse Torens (1)

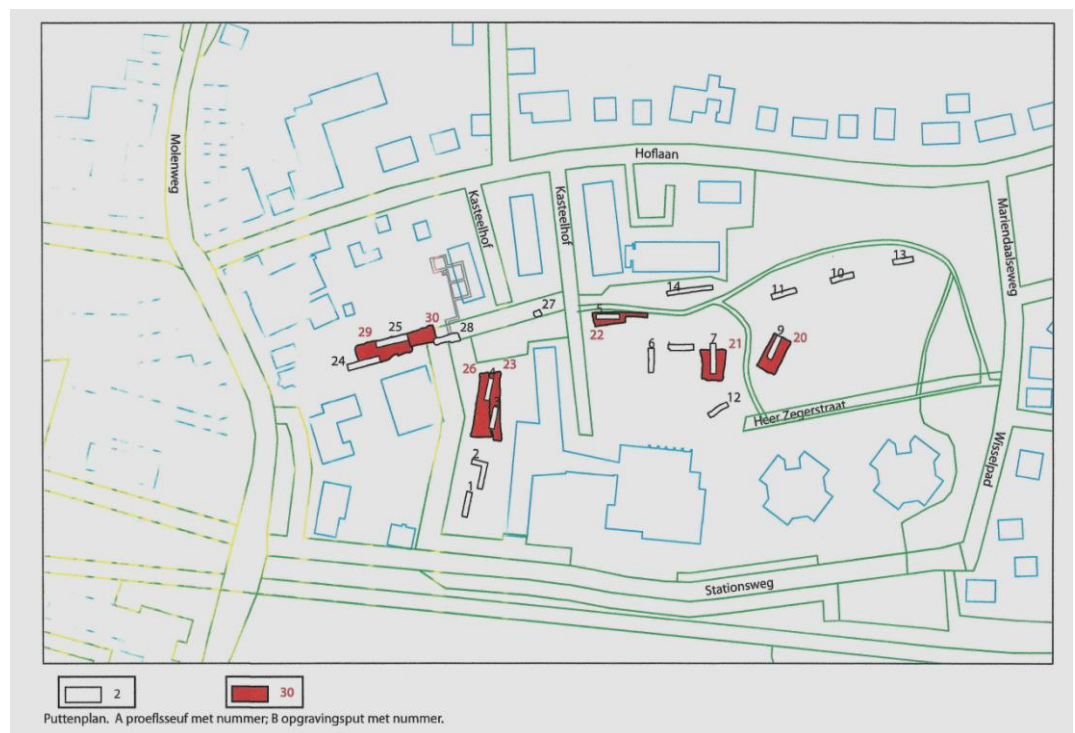

**Toren
Protestantse Kerk**

ACTUALITEITEN/ACTIVITEITEN

OPGRAVING (PROEFSLEUVEN-ONDERZOEK) MARIËNDAAL

In het najaar van 2011 heeft het archeologisch bureau ACVU-HBS onderzoek uitgevoerd op het terrein van Huize Mariëndaal nabij de Hoflaan in het centrum van Groesbeek. Aanleiding is de geplande woningbouw op dat terrein. De situering van de proefsleuven en werkputten is aangegeven op de kaart hieronder. De opgravingen vonden voor het westelijk deel plaats in de onmiddellijke nabijheid van de locatie van het voormalige kasteel van de Heren van Groesbeek en van de middeleeuwse woontoren.

De voorlopige resultaten van de opgraving laten nederzettingssporen zien (paalkuilen/greppels) uit de volle middeleeuwen (10^e t/m 13^e eeuw), welke erop duiden, dat het op de kasteellootie veronderstelde Rijkshof (op grond van een in 1990 aangetroffen tufstenen fundering uit eind 10^e/begin 11^e eeuw) een aanpalende nederzetting heeft gekend.

Verder zijn in de omgeving van het kasteel (16^e eeuw) en de woontoren (13^e en 14^e eeuw) sporen van grachtenstelsels aangetroffen, die een aanwijzing zijn, dat die grachten in de loop der tijd een andere loop hebben gekend.

Veel is helaas nu nog onduidelijk en zal duidelijker worden als het uiteindelijke verslag van de opgraving beschikbaar is. Tot slot is het jammer dat tijdens de opgraving de fundering van een van de in 1990 aangetroffen kasteeltorens net niet kon worden getraceerd en "aangesneden".

14 februari 1953: C.A. Luijben krijgt door Burgemeester Jhr. R. van Grotenhuis de versierselen van Ridder in de orde van Oranje Nassau opgespeld.

KENT U HEM NOG?

C.A. LUIJBEN, GEMEENTESECRETARIS 1913 – 1953

Cornelis Aloysius Luijben zag het levenslicht in Bergharen, waar hij in 1888 in een gegoed boerengezin werd geboren. In een gemeentelijk schrijven van 17 december 1910 deelde burgemeester Jhr. Van Nispen tot Pannerden aan Luijben mee dat hij werd aangesteld tot tweede ambtenaar ter secretarie. In een P.S. lezen we dat Luijben een goed kosthuis zou kunnen vinden in het Bonds-Hotel 'Groesbeek', gelegen tegenover het latere (oude) gemeentehuis. Zijn nieuwe baan, die hij begin 1911 startte, betekende voorlopig geen vetpot. Zijn kostgeld bedroeg bijna het dubbele van zijn salaris van fl 500,-. Zoals veel anderen in die tijd, moest hij leergeld meebrengen. In 1913 werd Luijben op 24-jarige leeftijd benoemd tot gemeentesecretaris. Een functie die hij veertig jaar zou vervullen. Luijben was een gezaghebbend man met het hart op de juiste plaats. Zeer actief in het maatschappelijk, kerkelijk en culturele leven en sociaal bewogen. Hij genoot door zijn onkreukbaarheid het vertrouwen van de bevolking. Zijn interesse in de (plaatselijke) geschiedenis, resulteerde in, in rijke taal vervatte, kronieken. Onder andere de in typoscript bewaarde geschiedenis van de kerk in Groesbeek. Voor zijn gemeentelijke verdiensten werd Luijben geridderd in de Orde van Oranje-Nassau. De speech die Luijben bij die gelegenheid in 1953 hield

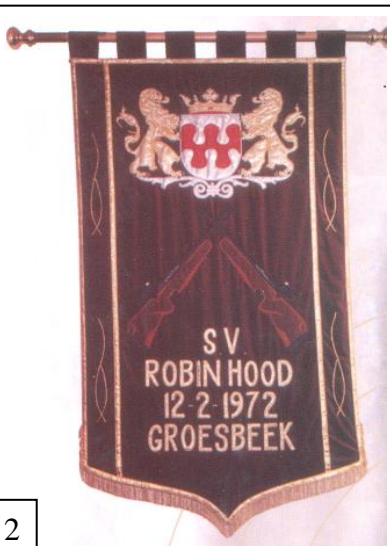
is op een nieuwe uitvinding uit die tijd, de bandrecorder, opgenomen en bewaard gebleven. Zijn kerkelijke betrokkenheid en zijn veertig jarig voorzitterschap van het Wit-Gele Kruis werden in 1963 beloond met de Pauselijke onderscheiding 'Pro Ecclesia et Pontifice'.

Luijben was gehuwd met de ook uit Bergharen afkomstige Antonia van Buren. Zij kregen vijf kinderen. De oudste, Thom, geboren in 1922 is nu, op negentigjarige leeftijd, nog steeds een actief lid van onze vereniging. Thom was werkzaam op het gemeentesecretarie. In 1923 werd Arnold geboren, die naam maakte als fotograaf. De dochters Dora (1927) en Tonnie (1931) kozen voor het onderwijs. Zoon Cees (1929), actief in het Groesbeekse verenigingsleven, vond emplooi in zoetwaren. De zonen Cees en Arnold zijn inmiddels overleden. C.A. Luijben overleed te Groesbeek in 1966 op 78-jarige leeftijd.

JUBILEUM

SCHIETVERENIGING ROBIN HOOD 1972 – 2012

In de jubileumuitgave met de sprekende titel 'De vaste hand en het scherpe oog, 25 jaar Schietvereniging Robin Hood' staat een bijdrage van Peter Janssen. Janssen herinnert zich de eerste plannen die geleid hebben tot de oprichting van de schietvereniging. In de donkere dagen voor Kerst 1971 hielden de schietverenigingen Wilhelm Tell en Diana van St. Hubertus van De Horst in de Amstelbron een wildkermis. Voor enkele kwartjes kon je met een luchtbuks schieten en wie de meeste punten had ging met een haas of stuk wild zwijn naar huis. Het was druk, zegt Janssen, en we hadden goed in de gaten dat St Hubertus zo lekker bezig was de eigen clubkas te spekken. Waarom organiseren we zelf niet zoiets, zeiden Leo Kersten, Theo Wennekers, Jeske Jacobs, Cees Liebers en Peter zelf, aangemoedigd door een slok bier. Zo gezegd, zo gedaan en in januari 1972 was de nieuwe schietclub een feit. Het ontbrak vooralsnog aan goede geweren, maar daar kwam snel verandering in. De naam 'Robin Hood' vond men passend bij de Stekkenberg: onafhankelijk en rebels. Het aantal leden bedraagt al snel rond de honderd en een groot deel is actief in heren-, dames- en jeugdteams. In 1984 verschijnen er donkere wolken aan de hemel als De Amstelbron plotseling sluit. De Baon biedt een noodoplossing met een schietbaan van 9 meter, terwijl een wedstrijd baan 25 meter telt. Samen met handboogschutterij 'Ons Genoegen' ijvert men voor een eigen clubgebouw. Dat laat nog even op zich wachten. Bij het 15-jarig jubileum in 1987 wordt wel het vaandel onthuld, met een oprichtingsdatum die een maand verschoven is. Dit vaandel is ontworpen en uitgevoerd door Truus Peters.

Lees verder over Robin Hood op volgende pagina..>>>

100 JAAR GELEDEN DEKKERSWALD

In de loop van 1912 kwam het kenmerkende middengebouw van Dekkerswald gereed. Ruim vijf jaren eerder was in Utrecht onder voorzitterschap van Dr. N.A. van Spanje besloten tot de oprichting van een vereniging die zich ten doel stelde katholieke herstellingsoorden op te richten en te exploiteren. Als naam werd gekozen *'Roomsche Katholieke Herstellingsoorden voor Longlijders en Zwakke Kinderen'*. De vereniging ging in 1907 op zoek naar een geschikte locatie.

Na grondige inspectie van een aantal bouwterreinen in Oisterwijk, Harderwijk, Venray, Wijchen en Mook besloot men in de zomer van 1908 tot de aankoop van het 176 hectare grote bosterrein Dekkerswald. De keus viel op Groesbeek vanwege de treinstations in Groesbeek en Nijmegen en de *'opwekkende omgeving in een wijde kring vol natuurschoon, dicht bij de stad'*. Bovendien viel er geen overlast te vrezen van *'hinder veroorzakende burens'*. Tevens kocht de vereniging, gesteund door vooraanstaande katholieken en de verkoop van sluitzegels en (prent)briefkaarten, een lap grond in Wijk aan Zee waar het herstellingsoord *'Heliomare'* zou worden gebouwd. Voor het bouwontwerp van *'Dekkerswald'* werd een wedstrijd onder veertien geselecteerde architecten uitgeschreven, die gewonnen werd door de Amsterdamse architect Ed. Cuypers. Een neef van de bekende katholieke architect P. Cuypers uit Roermond, die trouwens in de jury zat. In het najaar van 1911 was de Heidemij klaar met het bouwrijp maken van de grond en startte de Nijmeegse firma Thunissen en Kropman met de bouwactiviteiten. Ook ging de vereniging op zoek naar een orde die de verpleging op zich wilde nemen. De keuze viel op de Zusters van de Heilige Carolus Borromeus uit Maastricht, die een uitstekende reputatie hadden op het gebied van onderwijs en ziekenzorg. In het najaar van 1913 vond de officiële opening van het sanatorium plaats. Tot op de dag van vandaag kent het gehele complex een levendig maar onrustig bestaan. Permanent zijn er aanpassingen, verbouwingen, afbraak en nieuwbouw. Alleen het kenmerkende middengebouw doorstond na een uitbreiding in de dertiger jaren (zie foto) de tand des tijds.

Bron: A. Bosch, Sturen werd Steunen, De Vereeniging Roomsche Katholieke Herstellingsoorden voor Longlijders en Zwakke Kinderen 1906 – 1996, 1996.

Groesbeek, Irene-Paviljoen R. K. Sanatorium Dekkerswald

Vervolg JUBILEUM

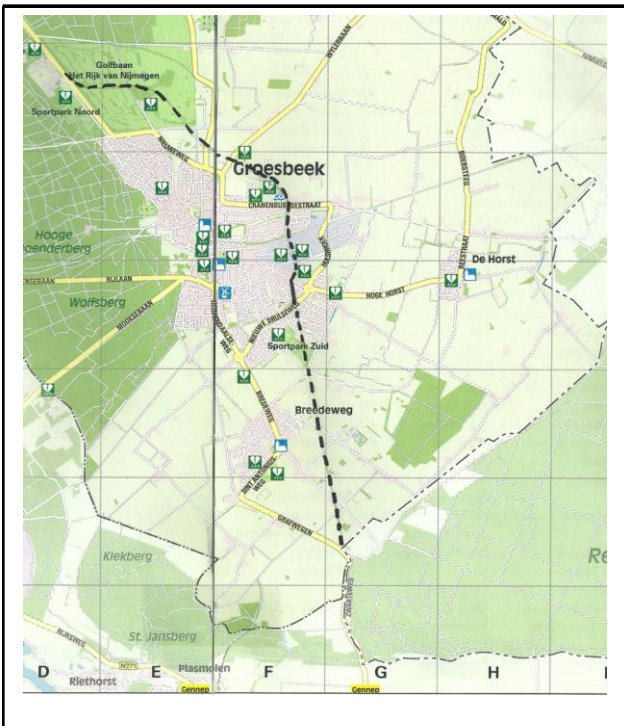
SCHIETVERENIGING ROBIN HOOD 1972 – 2012

In 1989 opent het nieuwe clubgebouw, dat plaats biedt aan beide verenigingen. Een hele klus die dankzij een gemeentelijke subsidie en veel vrijwillige inzet wordt geklaard. Tot de nieuwbouw werd alleen met 'lucht' geschoten, daarna tevens met klein kaliber, hetgeen nieuwe vergunningen vraagt en strengere eisen stelt. Het ledental blijft groeien en in 1997 telt de vereniging ruim 160 leden en beschikt men over 4 geweren, 3 revolvers, 6 pistolen en 6 luchtbuizen. De vereniging kent ook een actieve damescompetitie, waarbij de strijd wordt opgenomen tegen de zusterverenigingen van de Horst, Breedeweg en Frasselt met de welluidende naam *'Immer Geladen'*. De laatste jaren zijn de toelatingseisen voor het lidmaatschap aangescherpt. Een *'bewijs van goed gedrag'* is een eerste vereiste. Vervolgens gaat een aanvraag naar de Koninklijke Nederlandse Schutters Associatie, die controleert en de vergunning verleent. Met deze vergunning op zak, kun je lid worden. Leden die schieten met een eigen wapen, moeten toestemming van de vereniging en van de politie hebben. Ongeveer vijftig leden van de vereniging hebben een wapen thuis. De vereniging draait geheel op vrijwilligers. De inkomsten bestaan uit contributies, het verhuren van de schietbaan en de opbrengsten van de bar. Ter geruststelling: het glas wordt pas geheven na het schieten!

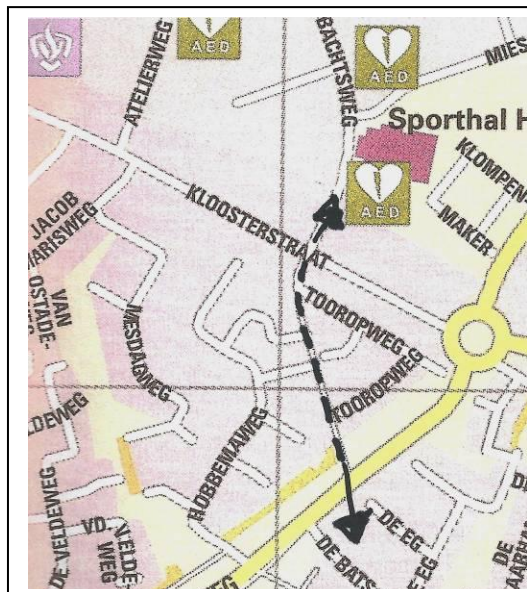
SPOREN UIT HET VERLEDEN

FIETS/VOETPAD BIJ TOOROPWEG

Regeren is vooruitzien, zou ook vaker omgekeerd moeten worden, want het kan geen kwaad de gevolgen van een beslissing na enige tijd te evalueren. Voor deze rubriek betreft het een beslissing uit de jaren 70, die niet is gerealiseerd maar wel zichtbare gevolgen heeft gehad. Overeenkomstig het Structuurplan 1970 is in het Bestemmingsplan Buitengebied 1972 het tracé van een rondweg ten oosten van de kernen Groesbeek en Breedeweg vastgesteld. Dat tracé is in bijgaand kaartbeeld aangegeven. Als de rondweg volgens dit tracé zou zijn uitgevoerd, waren verschillende latere ontwikkelingen niet mogelijk geweest. Het tracé sloot ter hoogte van de huidige Nieuwe Drulsegweg aan op wat nu het fiets/voetpad ten westen van de Tooropweg is. In feite is het tracé van de niet gerealiseerde oostelijke rondweg bepalend geweest voor de rechte lijnige begrenzing van de bebouwing van de Tooropweg en Hobbemaweg (zie detail). Tussen deze twee woonstraten ligt het bedoelde fiets/voetpad.

Fiets/voetpad gezien vanaf Nieuwe Drulsegweg

MONUMENT

LINDEBOOM VOOR CAFE DE OUDE MOLEN

Waarschijnlijk de bekendste boom in Groesbeek is de linde (*Tilia Vulgaris* of *Europeae*) bij Café De Oude Molen. De boom staat zowel op de landelijke als op de gemeentelijke *Lijst van Bijzondere Houtopstanden* en in het register *Monumentale Bomen* van de Bomenstichting. Door die twee registraties is de boom beschermd, omdat er geen kapvergunning mag worden verleend. Door vergelijking met andere bomen heeft men de plantdatum op omstreeks 1770 bepaald. De boom kan dus al bijna twee en halve eeuw oud zijn. Bij de oorlogshandelingen in 1944 is een deel van de kruin weggeschoten. Op alle oude foto's van Café De Oude Molen is de linde te zien.

Met dank aan Teun van Grinsven

